

## **Editorial**

**Af Kai Kristensen og  
Carsten Stig Poulsen**

I slutningen af 1989 tog den daværende regering gennem tre af dens ministerier, Landbrugsministeriet, Industriministeriet og Undervisnings- og Forskningsministeriet, initiativ til iværksættelse af *Det Fødevareteknologiske Forsknings- og Udviklingsprogram 1990-1994*. Formålet var og er at styrke dansk fødevarerindustriens position på det internationale marked. Det indebærer, at der over en 5-årig periode stilles ca. 525 millioner kroner til rådighed for en ekstraordinær indsats på området. Programmet henvender sig til virksomheder i fødevarerindustrien og forsknings- og udviklingsmiljøer ved universiteter og andre videncentre.

Som en del af programmet opbygges forskningsmiljøer, centre, som skal varetage samarbejdet mellem universitetsforskningen, sektorforskningen og erhvervslivets forskning, samt levere den nødvendige grundforskning til programmets samarbejdsprojekter.

Udover etableringen af centre kan mindre områder organiseres i rammeprogrammer. Et sådant rammeprogram er dannet inden for det erhvervsøkonomiske område under betegnelsen MAPP. Det står for *Markedsbaseret Produkt- og Procesudvikling*. MAPP-programmet ledes af professor Klaus G. Grunert, Institut for Markedsøkonomi, Handelshøjskolen i Århus, hvor sekretariatet også har til huse.

## **Editorial**

**Af Kai Kristensen og  
Carsten Stig Poulsen**

I slutningen af 1989 tog den daværende regering gennem tre af dens ministerier, Landbrugsministeriet, Industriministeriet og Undervisnings- og Forskningsministeriet, initiativ til iværksættelse af *Det Fødevareteknologiske Forsknings- og Udviklingsprogram 1990-1994*. Formålet var og er at styrke dansk fødevarerindustriens position på det internationale marked. Det indebærer, at der over en 5-årig periode stilles ca. 525 millioner kroner til rådighed for en ekstraordinær indsats på området. Programmet henvender sig til virksomheder i fødevarerindustrien og forsknings- og udviklingsmiljøer ved universiteter og andre videncentre.

Som en del af programmet opbygges forskningsmiljøer, centre, som skal varetage samarbejdet mellem universitetsforskningen, sektorforskningen og erhvervslivets forskning, samt levere den nødvendige grundforskning til programmets samarbejdsprojekter.

Udover etableringen af centre kan mindre områder organiseres i rammeprogrammer. Et sådant rammeprogram er dannet inden for det erhvervsøkonomiske område under betegnelsen MAPP. Det står for *Markedsbaseret Produkt- og Procesudvikling*. MAPP-programmet ledes af professor Klaus G. Grunert, Institut for Markedsøkonomi, Handelshøjskolen i Århus, hvor sekretariatet også har til huse.

MAPP-programmets formål er:

- at drive forskning i markedsbaseret produkt- og procesinnovation i fødevarerektoren på højt akademisk niveau;
- at etablere samarbejde mellem forskningsinstitutioner, der deltager i MAPP, og den danske fødevarerindustri ved at give industrien mulighed for at præge de emner, der tages op, holde industrien orienteret om forløbet af forskningen, gennemføre fælles projekter af anvendelsesorienteret art og kanalisere resultaterne heraf til alle potentielle aftagere;
- demonstrere forskellige forskergruppers evne til samarbejde på tværs af faglige og institutionelle skel.

Programmet omfatter i alt 14 delprojekter, som belyser centrale markeds-mæssige aspekter ved udvikling, distribution og afsætning af fødevarer. En oversigt over de enkelte projekter kan findes i Grunert og Baadsgaard (1992).

Redaktionen af *Ledelse & Erhvervsøkonomi* har fundet det naturligt at følge op på denne indsats for markedsforskningen inden for fødevarer med dette temanummer, som er resultatet af vort Call for Papers i L&E 1/93. De 5 bidrag antyder bredden i MAPP-programmet.

I den første artikel, *Optimalt design af Fødevarer* af Anne C. Bech m.fl., påpeges behovet for en integration af sensorisk analyse med markedsundersøgelser. Det sker med udgangspunkt i kvalitetsstyringens principper og 'house of quality'. Der opstilles mere formelt en driftsøkonomisk model, der viser, hvorledes denne integration kan formuleres som et maximeringsproblem.

Karen Brunsø og Klaus G. Grunert tager i *Fødevarerelateret livsstil: Et instrument til mar-*

*kedsovervågning i fødevarerindustrien* udgangspunkt i livsstilsbegrebet, som fortolkes som koblingen mellem forbrugerens værdier på den ene side og produktopfattelse på den anden. Hvis produkter således er redskaber i forbrugernes opfyldelse af grundlæggende værdier, bliver det vigtigt for virksomhederne, herunder fødevarerproducenter, systematisk at overvåge disse værdier og reagere på ændringer heri. Hertil kan benyttes markedsundersøgelser af survey-typen, baseret på et batteri af livsstilsspørgsmål.

Tino Bech-Larsens artikel rejser i overskriften spørgsmålet om de funktionelle og miljømæssige egenskaber ved fødevareremballage der indgår i forbrugernes købsovervejelser. Han opstiller en generel ramme til forståelse af emballagens indflydelse i en købsituation. På grundlag af en empirisk undersøgelse konkluderes, at forbrugeren på det generelle plan forbinder emballage med forurening og miljøproblemer, men i den konkrete købsituation tillægger emballagens funktionelle egenskaber mere vægt.

Søren Askegaard og Tage Koed Madsen anlægger i deres artikel den synsvinkel, at mønstret for fødevarerforbrug kan beskrives på tværs af nationale grænser, hvor ligheder inden for regioner kan være større på tværs af landegrænser end inden for landene. Der foreslås et Europa-kort med 12 regioner, som har hver deres fødevarerkultur. De strategiske implikationer af denne regionsopdeling diskuteres.

Jens Bonkes artikel om husholdningers valg af fødevarer tager udgangspunkt i klassisk mikro-teori ved at opfatte forarbejdede fødevarer som substitut for merarbejde i hjemmet med madlavning. Gennem at betale en højere

pris for forarbejdede fødevarer kan husholdningen bytte sig til mere fritid. Hypotesen, der opstilles og delvist bekræftes er, at familier, der er velstillede med hensyn til penge, men mindre bemidlede med hensyn til tid i hjemmet, har et højere forbrug af forarbejdede fødevarer.

Fælles for alle artikler er fokuseringen på forbrugeren eller husholdningen. For erhvervsøkonomer kan dette næppe overraske, men det skal ses på baggrund af, at produktudvikling og

markedsføring inden for fødevarerindustrien (og andre industrier) i en årrække har været præget af et manglende helhedssyn på de to centrale områder. MAPP-programmets hovedtese er, at kun gennem en bedre koordinering af produktionsteknologi og markedsorientering kan der opnås en varig forbedring af danske virksomheders konkurrenceevne. Artiklerne her og de kommende resultater af MAPP-programmet kan være med til at bekræfte denne tese.

## Litteratur

Grunert, K. G. og Baadsgaard, A.:  
Markedsstyret proces- og produkt-  
innovation i fødevarersektoren,  
*MAAP Working Paper*, HHÅ 1992.

pris for forarbejdede fødevarer kan husholdningen bytte sig til mere fritid. Hypotesen, der opstilles og delvist bekræftes er, at familier, der er velstillede med hensyn til penge, men mindre bemidlede med hensyn til tid i hjemmet, har et højere forbrug af forarbejdede fødevarer.

Fælles for alle artikler er fokuseringen på forbrugeren eller husholdningen. For erhvervsøkonomer kan dette næppe overraske, men det skal ses på baggrund af, at produktudvikling og

markedsføring inden for fødevarerindustrien (og andre industrier) i en årrække har været præget af et manglende helhedssyn på de to centrale områder. MAPP-programmets hovedtese er, at kun gennem en bedre koordinering af produktionsteknologi og markedsorientering kan der opnås en varig forbedring af danske virksomheders konkurrenceevne. Artiklerne her og de kommende resultater af MAPP-programmet kan være med til at bekræfte denne tese.

## Litteratur

Grunert, K. G. og Baadsgaard, A.:  
Markedsstyret proces- og produkt-  
innovation i fødevarersektoren,  
*MAAP Working Paper*, HHÅ 1992.